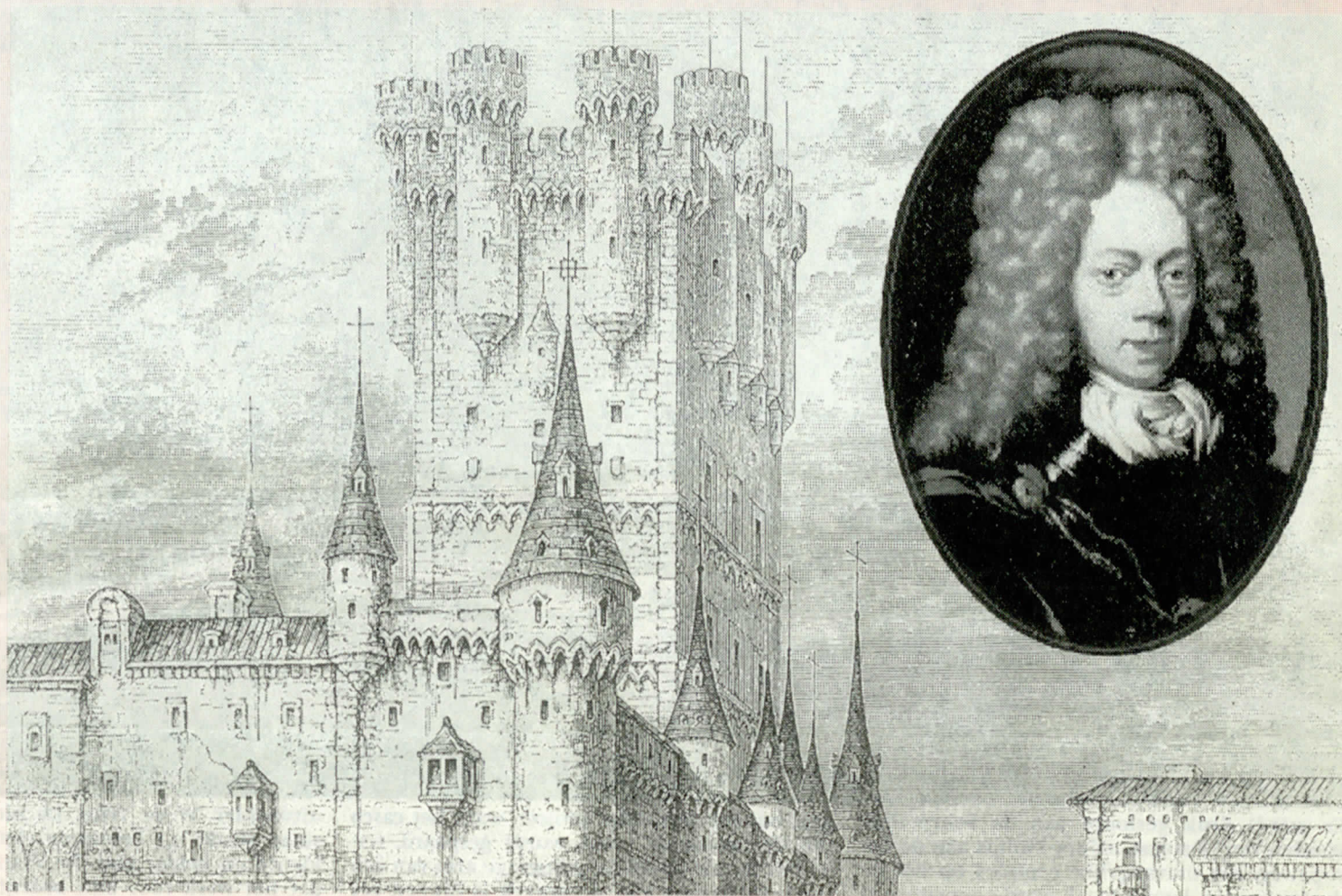

Onderkoning met schelmenstreken

Brokje bij brokje wordt het enerverende en mysterieuze leven van de Groninger jonker Johan Willem Ripperda (1680 – 1737) uit de nevelen getrokken. Eind 1997 verscheen als bij donderslag over hem het boek 'Johan Willem Ripperda, de man die geen koning werd van Corsica'. Maar hij bracht het wel tot onderkoning van Spanje. Zijn charmes, overtuigingskracht, intriges en lten brachten hem op die troon. Een onderkoning met schelmenstreken dus. De figuur van de de jonker uit Oldehove is inmiddels weer gaan 'leven' in Groningen. Na het uitkomen van het boek werd de Stichting Johan Willem Ripperda opgericht, die ijvert voor een toneelstuk (door de toneelgroep WAARK), een expositie en een Ripperda-biografie. Dat alles moet zijn beslag krijgen in het jaar 2002.

Het Alcázar-kasteel van de stad Segovia zoals het er in de 18e eeuw werd getekend. Johan Willem Ripperda (inzet) zat er ruim anderhalf jaar gevangen vóór hij met een list kon ontsnappen.

De auteur van het boek, de historicus Sytze van der Veen, heeft in Spaanse archieven intussen meer bijzonderheden over het leven van de jonker van de Jensemaborg opgedoken. Hij gaat deze feiten gebruiken bij het schrijven van de biografie over Johan Willem Ripperda, waarmee hij zich zal belasten. Van der Veen achterhaalde de bijzonderheden vooral in het archief van de Spaanse stad Segova. Daar zat Ripperda – beschuldigd van hoogverraad – ruim anderhalf jaar gevangen en van waaruit hij met behulp van het dienstmeisje Josepha Ramos (waarmee hij een verhouding had) door een list wist te ontsnappen.

Van der Veen: "Ik vond docu-

menten waarin alle betrokkenen bij de geruchtmakende ontsnapping met naam en toenaam worden genoemd, samen met de straffen die ze opgelegd kregen. De Spaanse echtgenote van Ripperda – aanvankelijk verdacht van medeplichtigheid – werd vrijgesproken. De slotvoogd van de Alcázar-gevangenis in Segova kreeg een boete en werd twee jaar van zijn ambt ontheven.

De omgekochte soldaten van het garnizoen werden veroordeeld tot jarenlange dwangarbeid. Josepha Ramos kreeg bij verstek tien jaar cel opgelegd. Ripperda's kamerdienaar Antoine Dupré kreeg zes jaar dwangarbeid en zijn vertrouwen Jocabo van den Bosch bij verstek tien jaar."

Uit andere documenten

blijkt dat de ontsnapping van Ripperda nogal wat kosten met zich meebracht voor de stad. Zes personen waren op verdenking van medeplichtigheid gevangen gezet en het stadsbestuur van Segova moest voor de kosten van hun levensonderhoud in de cel opdraaien. Het stadsbestuur maakte het zilverwerk ten gelde dat Ripperda bij zijn vlucht had achtergelaten. "Alle onderdelen", zegt Van der Veen, "worden in de documenten keurig geïnventariseerd. En er blijkt ook het batig saldo voor de stad uit. Ze hielden er meer dan 1200 'reales' aan over..."

Van der Veen is nog van plan méér Spaanse archieven te bezoeken. "Vergeet niet dat de Groninger Ripperda een aantal jaren één van de machtigste

mannen in het grote Spaanse Rijk was. Er moet dus veel meer materiaal liggen in de Spaanse archieven."

Hij is ook van plan de archieven in Marokko – waar Ripperda na een mislukte machtsgreep op Corsica terecht kwam – te raadplegen. "Volgens sommige biografen bekeerde hij zich daar tot de islam, had een affaire met de moeder van de sultan en was in de kortst mogelijke tijd grootvizier van Marokko. Dat wil ik allemaal nog nagaan."

De Stichting Johan Willem Ripperda heeft al uitvoerig contact gehad met de toneelgroep Waark. Het is de bedoeling dat de bizarre levensgeschiedenis van Ripperda onder de titel De Hoogste Groninger op de planken komt. Gert Fok-

kens – bekend van zijn succesvolle Waark-productie over de Scholtendynastie – schrijft het scenario. Gestreefd wordt de première van het toneelstuk samen te laten vallen met de presentatie van het boek en de opening van de expositie.

Met Johan Willem Ripperda liep het overigens slecht af. De man die voorbestemd was tot een soort hereboer op Jensemaborg in Oldehove raakte op het einde van zijn leven volkomen in de goot. Zijn eigenschappen gingen zich toen tegen hem keren.

Hij eindigde als bedelaar nadat hij een leven aan de top, maar ook een leven vol raadsels, achter de rug had. Hoe hij stierf is niet duidelijk. Er zijn aanwijzingen dat hij werd vermoord.

NVAN 7-9-00